

[Gøting.]

ligt, om man bruger en del af de to år, loven nu forlænges i, til at undersøge, om ikke lodsvæsenet fra væsentligt at hvile i sig selv kan bringes til helt at hvile i sig selv gennem en regulering af lodsafgifterne. Jeg vil tro, det må være muligt at placere i hvert fald en betydelig del af den ca. halve million, som lodsvæsenet koster, på denne konto ud fra princippet, at den, der får varen, også skal betale, hvad den koster.

Jeg skal på retsforbundets vegne anbefale lovforslaget til fremme.

Lynnerup Nielsen: Også mit parti kan give tilslutning til det foreliggende lovforslag om udskydelse af revisionen af lov om lodsvæsenet i de to år, som den højtærede forsvarsminister foreslår. Den ændring i lodsloven, som fandt sted i 1954, gav i det store og hele et fordelingsgrundlag, idet det blev lovfæstet, at de midler, der indtjenes brutto af lodserierne, blev lagt til grund for beregning af deres afgift til lodsreguleringsfonden. Denne ordning har medført, at de meget små lodseriers stilling er blevet forbedret, hvilket også på daværende tidspunkt var hårdt tiltrængt. Samme princip er lagt til grund for fremskaffelsen af midler til pensionskassen, idet de stærke lodserier har været med til at bære udgiften for de mere svage. Om afgifterne til reguleringsfonden så skal beregnes efter nettoindtægten eller bruttoindtægten, er jo et af de spørgsmål, som jeg forstår har givet anledning til ønsket om udskydelsen af revisionen; man ønsker at klarlægge og undersøge dette problem, så der kan skabes et fastere grundlag at gå ud fra.

Jeg kan ikke se anderledes på det, end at den nuværende ordning vil kunne tåle den forlængelse, som her er foreslået, og vi kommunister kan som sagt gå med til forslaget om at udskyde lovens revision i to år.

Forsvarsministeren (Poul Hansen): Jeg er i den heldige situation at kunne rette en tak til samtlige ordførere for venlig modtagelse af det foreliggende lovforslag. Der er, navnlig af det ærede medlem hr. Østergaard, fremsat ønske om nedsættelse af et udvalg, idet man ønsker en række spørgsmål besvaret. Nogle af de spørgsmål, der blev

stillet, kunne jeg godt allerede nu have besvaret, men da der åbenbart alligevel skal nedsættes et udvalg, og da jeg erkender, at spørgsmålene nok er bedst egnede til at blive nærmere drøftet og besvaret i et udvalg, skal jeg helt afstå fra at forsøge nogen besvarelse ved denne førstebehandling af lovforslaget. Jeg kan tilsige, at jeg skal være udvalget behjælpelig med alle de oplysninger, det måtte ønske. Jeg tror, det er oplysninger, som vil vise, at det er fuldt forsvarligt at foreslå denne to års udsættelse af revisionen af lodsloven.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Poul Hansen (Svendborg): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg m. m.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 525, fremsættelsen i tidenden sp. 867).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den under punkt 5 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen i København og på Frederiksberg.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 523, fremsættelsen i tidenden sp. 870).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Hougaard: Jeg kan på mit partis vegne anbefale en hurtig og velvillig behandling af disse to lovforslag, hvoraf det ene jo er en konsekvens af det andet. Det, sagen drejer sig om, er kun en lovfæstelse af den praksis, som har været gældende allerede i årevis,

[Hougaard.]

en praksis, som sikkert er meget betimelig, når man betænker hjælpepræsternes lave lønninger. Desuden betegner lovændringerne en imødekommelse af et ønske fra biskopperne om, at der kan beskikkes hjælpepræster, som ikke er knyttet til et fast embede. Disse ting er vi alle enige om. De øvrige bestemmelser i lovforslaget angår mindre ændringer med hensyn til befordringsgodtgørelse og flyttegodtgørelse samt en ændring med hensyn til lønudbetalingen, som bringes i overensstemmelse med tjenestemandens regler på dette område. Endvidere er der en ændring med hensyn til valget af læge medlemmer til provstiudvalgene. Vi kan som sagt fuldt ud tiltræde ministerens forslag.

Jeg vil gerne føje til, at selv om disse lovforslag ikke betyder en økonomisk forbedring for hjælpepræsterne i forhold til den bestående ordning, er jeg sikker på, at de vil sende ministeren en venlig tanke i anledning af, at lovforslagene nu er fremsat. Det er dog et tegn på, at man har øje for, at der er noget at rette på dette område. Når en ung præst efter en lang studietid og oftest med betydelig læsegæld kommer ud og skal begynde at virke, er han i en alder, hvor han sædvanligvis samtidig stifter familie og skal opbygge et hjem, og det gælder for ham, som det forøvrigt gælder for mange tjenestemænd, at de samtidig har en meget lille løn. Netop i de år, hvor de skal starte med deres arbejde, ofte et meget ansvarsfuldt arbejde netop for præsternes vedkommende, har de samtidig med denne start tit økonomiske bekymringer at kæmpe med. Det kan ikke være godt, at i en tid, hvor kræfterne skal samles om arbejdet, skal de også bruges til at overvinde økonomiske vanskeligheder. Jeg kunne have lyst til at udtrykke ønsket om, at lønningskommissionen vil have øje for det problem, der ligger her.

Kr. Juul: Det, ministeren foreslår i de foreliggende lovforslag, kan næppe give anledning til større postyr. Det, vi lægger særlig mærke til, er jo kirkeministerens ønske om at kunne ansætte hjælpepræster, som ikke er knyttet til et bestemt embede, en slags kirkelige konsulenter, som skal kunne gå ind i et kirkeligt arbejde omkring i

stiftet. Den tanke vil vi fra vor side se på med stor velvilje, men spørgsmålet er alligevel af en sådan art, at vi synes, det ville være godt, om vi under en kort udvalgsbehandling fik lejlighed til sammen med kirkeministeren at drøfte de nærmere forhold angående den nydannelse, der her er tale om. Tiden opfordrer just ikke til oprettelse af mange nye stillinger, og det kunne måske være ønskeligt, at vi drøftede, hvorvidt denne nydannelse vil gribe om sig og føre til oprettelse af nye stillinger. Vi er indforstået med, at der må gives det kirkelige arbejde de bedst mulige forhold, og hvor der foreligger opgaver, som ikke kan løses på anden måde end den, som ministeren nu foreslår, vil vi som sagt være villige til at medvirke.

Det er klart, at vi ganske kan tiltræde det, som allerede er gennemført ved en tekstanmærkning på tillægsbevillingsloven, og jeg kan for så vidt også godt give den socialdemokratiske ordfører, det ærede medlem hr. Hougaard, ret i, at de lønninger, som hjælpepræsterne nu får, ikke er misundelsesværdige; men da hele spørgsmålet er til overvejelse i lønningskommissionen, giver jeg ministeren ret i, at tidspunktet ikke nu er inde til en forhøjelse.

Når vi taler om lønninger til præster, finder jeg anledning til at gøre den bemærkning, at det nok kan være rimeligt, at de får trykke kår, men der kan måske også være noget rimeligt i, at de, der skal udføre et kirkeligt arbejde i befolkningen, også aflønnes i nogenlunde rimeligt forhold til den befolkning, som de skal arbejde i, for at de derigennem måske bedre kan få forståelse for de problemer, andre har i det daglige.

Den beskedne ændring, der her er foreslået, tiltræder vi absolut, men selve hovedspørgsmålet om ansættelse af hjælpepræster til mere frie opgaver vil vi gerne vente med at tage endelig stilling til, indtil vi har talt med ministeren i et udvalg. Det er klart, at hvis resultatet af forhandlingerne dér bliver, at vi gennemfører denne ændring, går vi naturligvis også ind for de foreslåede bestemmelser om befordringsgodtgørelse, flyttegodtgørelse og ajourføring af lønudbetalingen i forhold til de gældende regler for tjenestemænd i almindelighed.

Bestemmelsen om valget af de to læge medlemmer af provstiudvalget, som mini-

[Kr. Juul.]

steren foreslår udsat i 3 måneder, efter at valget til menighedsråd er foregået, har vi ikke noget at indvende imod. Det kan være rimeligt nok, at der bliver nogen tid for de nye menighedsrådsmedlemmer til at se sig om i den kreds, der bliver tale om, for at finde de rette mænd eller kvinder til arbejdet i provstiudvalgene.

Gottschalck-Hansen: De foreliggende lovforslag er så velmotiverede, at anke eller kommentar synes upåkrævet. Jeg skal derfor begrænse mig til at fremkomme med nogle enkelte bemærkninger foranlediget af selve lovforslagene.

Rent umiddelbart kunne de synes at være af meget begrænset rækkevidde; de er det i det mindste i økonomisk henseende. Det er måske for at være helt på linje med den højtærede finansministers udtalelse i går, hvor finansministeren animerede til at vise økonomisk mulighed, men selv om dette i økonomisk henseende kun er meget begrænsede forbedringer for præsterne, vil jeg sige, at ud fra et kirkeligt synspunkt er jeg overbevist om, at lovforslagene vil blive betragtet som meget vigtige og værdifulde og som et væsentligt fremskridt, fordi den højtærede minister prisværdigt har søgt at imødekomme og afhjælpe et længe næret savn inden for folkekirken.

Der er ikke tale om en direkte nyskabelse med stiftskapellaner som sådanne, men et skridt på vejen henimod en sådan nydannelser, der kan blive af meget stor betydning i det kirkelige arbejde og til megen hjælp i de respektive stifter. Jeg tænker på situationer, hvor sygdomsperioder indtræffer, hvor vakancetjeneste er påkrævet. Jeg tror, der er al mulig grund til at takke den højtærede kirkeminister for det initiativ, ministeren her har taget. Jeg har ikke mandat til at tale på folkekirkens vegne, men som tjenestemand i folkekirken vil jeg udtrykke min taknemlighed og glæde over det, der her er givet mulighed for at gennemføre.

Jeg finder det i denne forbindelse ganske selvfølgeligt, at man hjælper disse nye hjælpepræster med befordringsgodtgørelse, ellers vil man simpelt hen gøre det umuligt for dem at administrere og forvalte de opgaver, der ville blive lagt hen til dem.

Med hensyn til den økonomiske side af

sagen synes jeg, at ministeren er meget beskeden, næsten for beskeden. Det er en ejendommelig situation at stå i fra dette sted at plædere for større udgifter, men sandheden er jo den, at hjælpepræster er fantastisk slet aflønnede. Jeg ved, at den højtærede minister deler denne opfattelse og også har givet udtryk for den, og jeg er også klar over, at man i lønningskommissionen søger at skabe udvej for en væsentlig forbedring. Det gælder i øvrigt ikke alene hjælpepræsterne, det gælder folkekirkens præster som sådanne, at deres lønninger . . . ja, den højtærede justitsminister ryster på hovedet, men det er sandheden, præsterne er meget dårligt lønede. Når man tænker på de forpligtelser, der påhviler dem: beboelse af store embedsboliger med åbent hus og megen gæstfrihed, så er det meget småt, hvad der ydes som vederlag for præsternes indsats; men det er jo et ydmygt og sagtmodigt folkefærd — i almindelighed da; de beder ikke om noget, og derfor får de ikke noget. Jeg vil inderligt håbe, at man i lønningskommissionen vil have opmærksomheden henvendt på dette og vise ærbødighed og respekt ikke alene for den akademiske uddannelse, de mange læreår, der ligger bag, men også for de forpligtelser, der påhviler de kvinder og mænd, der skal bestride opgaven som præster i den danske folkekirke.

Jeg vil gerne, at selve sagen drøftes i et udvalg, ikke for at forhale spørgsmålets løsning, men der er en enkelthed, jeg gerne vil have vi skulle ændre. Det drejer sig om spørgsmålet om udsættelse af valg af provstiudvalgsmedlemmer. Af taktiske og tekniske grunde vil det være mest hensigtsmæssigt, at man i stedet for 3 måneder sætter denne frist til 6 måneder. Det kan formentlig ikke finde sted uden ved et ændringsforslag, og også af den grund er en udvalgsbehandling påkrævet. Jeg vil altså bede om, at vi i et kort og hurtigt arbejdende udvalg søger at finde frem til enighed, men jeg kan med den største og mest uforbeholdne glæde tilsige mit partis positive støtte til dette lovforslag.

Helge Larsen: De to lovforslag, som den højtærede kirkeminister har fremsat, indeholder en nydannelse, idet der gives bemyndigelse til at ansætte hjælpepræster, som

[Helge Larsen.]

ikke er knyttet til noget bestemt embede. Mit parti har principielt intet imod at tiltræde denne nyordning, men jeg vil tilføje, at det forekommer mig, at de oplysninger, som er givet som begrundelse for en sådan nydannelse, er noget mangelfulde. Det oplyses i den højtærede kirkeministers fremsættelsestale — sp. 868 — at landets biskopper

„er af den opfattelse, at en udvidet adgang til beskikkelse af hjælpepræster med mere frie opgaver vil være en højst ønskelig nyordning, som vil have betydelig værdi, såfremt opgaverne begrænses som foreslået til betydelige kirkelige opgaver, som det naturligt henhører under folkekirken at optage.“

Denne begrundelse fra landets biskopper er særdeles smukt klingende, men det forekommer mig, at den indeholder meget lidt af reelle oplysninger om det arbejde, man ønsker disse hjælpepræster skal tage op, og jeg beder derfor om, at man i det udvalg, som formentlig skal nedsættes, kan få yderligere oplysninger om, hvilke opgaver der tænkes tillagt hjælpepræsterne. Jeg gentager: der ligger ikke heri nogen principiel afvisning af forslaget; vi er positivt indstillet over for at gennemføre det, men vil gerne have yderligere oplysninger.

De øvrige ændringer, som er foreslået, betyder jo væsentlige økonomiske forbedringer af hjælpepræsternes stilling, og disse forbedringer kan vi fuldt ud tiltræde.

Der er af de foregående ordførere gjort forskellige bemærkninger om hjælpepræsternes lave lønninger; det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen var jo ved at mene, at dette ikke alene gjaldt hjælpepræster! Foranlediget af de tre ærede ordføreres udtalelser kommer jeg til at mindes en novelle af Søren Kierkegaard, skrevet for 100 år siden, den berømte lille beske novelle om cand. theol. Ludvig From, der søger embede. Jeg er temmelig overbevist om, at hvis Søren Kierkegaard havde kendt de vilkår, som bydes hjælpepræster i dag, havde den novelle fået en mindre besk karakter, og på litteraturens vegne er jeg derfor glad for, at den er skrevet for 100 år siden.

Jeg skal slutte disse bemærkninger med at anbefale lovforslagene til en hurtig og velvillig udvalgsbehandling.

Gøting: De vilkår, som hjælpepræster har under den gældende lov, er så åbenbart knebne, at vi inden for retsforbundet finder det rimeligt, at den højtærede kirkeminister med fremsættelsen af de foreliggende lovforslag søger at råde bod herpå. Vi gør det så meget mere, som lovforslagene indeholder muligheder for en, om jeg så må sige, mere rationel og samtidig mere fri udnyttelse af hjælpepræsterne inden for de forskellige arbejdsområder, som den højtærede kirkeminister kalder „betydende kirkelige opgaver.“

Vi kan fuldt ud acceptere de hensyn, der er taget til lønningskommissionen, hvor hele spørgsmålet vel må blive taget op og løst i en større sammenhæng, og hvor hjælpepræsternes kår må blive stillet i et reelt forhold til de tjenestemænd, som har grundløn og alderstillæg svarende til hjælpepræsternes. De små praktiske ændringer vedrørende valg af læge medlemmer til provstiuvalgene samt lønudbetaling ved den første udnævnelse som tjenestemand i folkekirken er så selvfølgelig, så længe vi overhovedet har en statskirke, at kommentarer skulle være overflødige.

Retsforbundet kan anbefale begge de foreliggende lovforslag.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Jeg er jo i dag ligesom den højtærede forsvarsminister i den situation at kunne takke samtlige ordførere for en meget velvillig modtagelse af disse små lovforslag.

Jeg er naturligvis ganske indforstået med en kort udvalgsbehandling, hvor problemerne kan blive taget op til nærmere drøftelse. Den lille rettelse fra 3 til 6 måneder, som det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen foreslog, forekommer mig sagligt velbegrundet, og det vil være overordentlig let at indføje den i lovforslaget.

Jeg havde haft til hensigt her ved førstebehandlingen at gøre nogle bemærkninger om hele spørgsmålet om kørselsgodtgørelse, men det er i den grad et detailspørgsmål, at jeg vil lade det falde her, da der nu vil blive mulighed for at drøfte det i udvalget.

Det ærede medlem hr. Kr. Juul var en lille smule skeptisk ved tanken om, at lovforslaget måske ville føre til oprettelse af en række nye stillinger. Jeg føler mig på dette punkt i ikke ringe grad mellem Scylla og

[Kirkeministeren.]

Charybdis, fordi jeg på den ene side naturligvis ikke er tilhænger af, at der oprettes en hel række nye stillinger uden mål og med, men på den anden side havde det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen jo set, at der er et vist perspektiv i dette lovforslag — og det er det perspektiv, der interesserer mig — idet det rummer en mulighed for arbejde under friere og mere levende former inden for folkekirken; det er også muligt, at indførelse af sådanne friere stillinger ville kunne føre til nedlæggelse af visse andre embeder.

Jeg vil betragte den her foreslåede ordning som en foreløbig prøveordning i tiden, indtil lønningskommissionen får afgivet sin betænkning; grunden til, at jeg ikke er gået mere til biddet med hensyn til den virkelige slette lønning af disse hjælpepræster, er netop, at hele lønningsproblemet skal tages op i løbet af nogle år.

Jeg skal ikke give mig til nærmere at op-ride de opgaver, som jeg i og for sig ser i forlængelse af denne lille lovændring; men der er efter min mening mange områder, som kunne tages op til overvejelse. Jeg har dog lyst til at nævne en ting, jeg nylig har hørt om, og som har gjort indtryk på mig. En af vore biskopper, biskop Beyer i Haderslev, tog for nylig et initiativ på et helt nyt område, idet han, som det har været nævnt i pressen, holdt et møde i maskinhallen på Danfossfabrikkerne for 1 400 arbejdere og dér talte om „Tro og teknik“. Da jeg hørte om det, slog det mig, at man i betragtning af udviklingen, den stadig større teknisering og problemerne om menneskets vilkår i en sådan tid, måske i den slags industriområder burde ansætte en præst, der samtidig med sin præstevirksomhed kunne gøre visse kirkelig-sociologiske studier om menneskets vilkår i det moderne samfund. Man kunne måske også tænke sig at ansætte præster ved militære forlægninger; derved kunne man måske også komme lidt videre med planerne om en eventuel senere feltpræstordning. Vi har allerede enkelte hjælpepræster ved militære forlægninger, men Danmark er jo det eneste land, der ikke har en egentlig feltpræstordning. Man kunne også tænke sig unge præster, der gav sig af med økumenisk

arbejde, så de samtidig kunne komme lidt ind på internationale og samfundsteoretiske studier. Jeg synes, der er overmåde mange muligheder her, men jeg vil ikke beslaglægge tingets tid med at tale mere om disse ting.

Jeg takker for den enstemmige tilslutning til lovforslagene. Jeg håber, at det ærede medlem hr. Kr. Juul i udvalget må blive interesseret også i ordningen med frie hjælpepræster, og jeg håber, at udvalget vil gå hurtigt til arbejdet, så lovforslaget kan gennemføres inden for længe.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Hougaard: Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 29. november, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om udskydelse af revision af lov om lodsvæsenet.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen uden for København og Frederiksberg m. m.

og

forslag til lov om ændring i lov om folkekirkens lønningsvæsen i København og på Frederiksberg.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om kommunale valg.

[Formanden.]

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Vedrørende ophævelse af visse bestemmelser om tab af valgret og valgbarhed til offentlige forsamlinger eller råd).

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om gymnasieskoler.

Mødet hævet kl. 13³⁸.

27. møde.

Fredag den 29. november kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om statsanstalten for livsforsikring.

I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ophævelse af den fælleskommunale udligningsfond og

forslag til lov om Skjern kommunes oprettelse til købstad.

Folketingsmand Aksel Larsen har meddelt mig, at han ønsker til stats- og udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvorfor anser ministeren det for selvagt, at folketinget bør vente til januar

med at drøfte de problemer og planer, der skal behandles på det i december forestående ministermøde i NATO, og altså ikke drøfte disse spørgsmål, før NATO-mødet muligvis har truffet beslutninger, der reelt kan være bindende for medlemslandene?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Kampmann): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om statsanstalten for livsforsikring*, således som denne lov fremtræder i lovebekendtgørelse nr. 11 af 15. januar 1951 med ændring ved lov nr. 73 af 28. marts 1956.

De foreslåede ændringer skyldes for hovedpartens vedkommende, at de senere års lovgivning har medført, at visse forsikringsarter, der tidligere spillede en forholdsvis mindre rolle, nu tegnes i et sådant omfang, at de om statsanstaltens virksomhed gældende bestemmelser ikke længere er tidssvarende. Dette er således baggrunden for den i § 2 foreslåede udvidelse af adgangen til at indrømme præmiefritagelse i tilfælde af invaliditet og for den i § 3 foreslåede indførelse af et bonustillæg til forsikringer, der udbetales i rater. Ændring i de tidligere lovgivningsmæssige forudsætninger er ligeledes årsag til de i § 4 foreslåede bestemmelser om adgang til opsamling af bonus til anvendelse til opskrivning af forsikringsydelsen, når forsikringsbegivenheden indtræder, i stedet for, som tilfældet er efter den nuværende ordning, at foretage en sådan opskrivning efter hver 5-årig bonusudlodning.

Ud over de omtalte ændringer, der alle er begrundet i den lovgivningsmæssige udvikling siden den sidste revision af loven om statsanstalten, indeholder lovforslaget i § 1 en ajourføring af de nugældende maksimale beløb, som statsanstalten kan forpligte sig til at udrede. Bortset fra et enkelt, som